

Ca l'Esparter, patrimoni de Manlleu i projecte educatiu

INSTITUT DEL TER
MUSEU DEL TER

Una exposició temporal va mostrar el treball de recuperació i recerca dels fons de ca l'Esparter en el marc de la aliança educativa entre l'Institut del Ter i el Museu del Ter.

Exposició dels resultats del primer projecte RestauraTer. Foto: Museu del Ter

L'any 2017 s'ha pogut visitar al Museu del Ter l'exposició temporal "Ca l'esparter, patrimoni de Manlleu i projecte educatiu". L'exposició mostrava el treball de recuperació i recerca sobre els fons d'eines de la botiga de ca l'Esparter de Manlleu desenvolupat pel museu en col·laboració amb un grup d'alumnes de l'Institut del Ter en el marc del projecte MAGNETer d'aliança educativa entre el museu i l'institut.

MAGNETER, UN PROJECTE MAGNET ENTRE EL MUSEU DEL TER I L'INSTITUT DEL TER

El projecte MAGNETer entre l'institut i el museu es va començar a desenvolupar durant el curs 2015-2016

inspirat en el model de les Magnet Schools originat als Estats Units. Són projectes d'aliança educativa entre una institució cultural o científica i un centre educatiu per desenvolupar un projecte innovador i de qualitat, un projecte atractiu, que tingui magnetisme i que es converteixi en un projecte de referència en el seu

Els projectes educatius Magnet tenen el seu origen als Estats Units

territori, tant per les famílies com per la comunitat educativa. A Catalunya és una línia de treball que s'està impulsant i donant a conèixer especialment des de la Fundació Jaume Bofill, que va

assessorar al museu i a l'institut a l'inici del projecte.

El mes de setembre de 2016 es va consolidar el projecte MAGNETer amb la signatura d'un conveni entre el Departament d'Ensenyament i l'Ajuntament de Manlleu. Des d'aquell moment l'acord de col·laboració s'ha desplegat en diversos àmbits que han convertit el museu en una aula més de l'Institut del Ter. Un dels projectes desenvolupats ha estat el RestauraTer, en el marc del qual s'ha treballat el procés de recuperació del patrimoni de la botiga de ca l'Esparter de Manlleu.

EL PROJECTE RESTAURATER

El projecte RestauraTer consisteix en la restauració d'objectes pertanyents

Els alumnes de l'Institut del Ter que van participar en el projecte. Foto: Museu del Ter

a la col·lecció del Museu del Ter. Els alumnes de l'Institut, amb el suport i acompanyament del professorat del centre i els tècnics del Museu del Ter, afronten la restauració d'algunes de les peces seleccionades. Aquest projecte ja es va iniciar el curs 2015-2016, quan es van restaurar tres objectes: una cadira, un jou i una màquina de trinxar

carn. La tasca realitzada pels alumnes es va reivindicar amb una petita exposició al museu on es mostrava la feina feta en la recuperació del objectes.

Durant el curs 2016-2017 es va fer un pas més en el procés de recuperació d'un fons. Un altre grup d'alumnes de l'Institut del Ter varen participar

en aquest projecte, aquest cop incorporant també la vessant de recerca i la documentació. Durant tot el curs es van submergir en un treball intensiu de recuperació, conservació i contextualització dels objectes procedents d'una donació que va rebre el Museu del Ter: els objectes de ca l'Esparter de Manlleu.

El treball es va desenvolupar durant tot el curs amb una sessió setmanal. El alumnes van realitzar al taller del museu diversos processos de conservació: desinsectar, decapar, consolidar, polir, hidratar, envernissar i finalment muntar. Durant tot el procés de recuperació també es van realitzar sessions de treball per conèixer la història de ca l'Esparter entrevistant a familiars del darrer esparter i fent recerca sobre l'ofici. També es van fer sessions amb especialistes i coneixedors dels oficis artesans amb fibres naturals com el cisteller Joan Farré i Oliver i Francisco Ureña, artesà

Alumnes de l'Institut del Ter durant el procés de restauració. Foto: Museu del Ter

aficionat i coneixedor del treball de l'espart. Tots dos van ajudar molt a la comprensió del treball amb fibres naturals com l'espart o altres de similars que també es podien trobar a la botiga de ca l'Esparter.

CA L'ESPARTER, PATRIMONI DE MANLLEU

Durant la dècada dels noranta del segle XX va tancar les portes ca l'Esparter, establiment històric de Manlleu ubicat al carrer del Pont, núm. 30. Va restar molts anys sense modificacions fins que l'any 2012 es desmantella i desapareix definitivament. Aleshores la família va fer donació al Museu del Ter d'alguns dels objectes més representatius. Algun d'usos incerts o desconeguts però en tots els casos relacionats amb el treball de les fibres naturals (espart, cànem, canyís, pita, etc..) que havien servit per a produir els objectes d'ús quotidià que es trobaven a ca l'Esparter: escombres, encanyissats, espartenyas, palmes, cordills, cadires, cabassos, cordes, cistells, i un llarg etcètera. En total un conjunt de 53 objectes relacionats amb el món de l'esparter que van passar a formar part de la col·lecció de patrimoni local del Museu del Ter. Ara també hi ha botigues on podem trobar de tot. Els basars. Això eren,

L'any 2012, ca l'Esparter, al carrer del Pont, es va desmantellar definitivament

en certa manera, botigues com ca l'esparter. Un lloc on es podien trobar tot tipus d'objectes per les necessitats més variades de la vida quotidiana. Ara en aquestes botigues el plàstic és el rei. Però fa pocs decennis, el plàstic encara no era un material tan conegut i les reines eren les fibres naturals: l'espart (que donava nom a la botiga), el cànem, el canyís, la pita, etc... eren les matèries primeres de bona part dels productes que es trobaven a ca l'Esparter.

Les eines i maquinària recuperats indiquen que ca l'Esparter tenia obrador propi, i bona part dels productes que comercialitzava s'hi

L'exposició "Ca l'Esparter, patrimoni de Manlleu i projecte educatiu". Foto: Museu del Ter

produïen "in situ" o a l'obrador que tenien del carrer Sant Domènec. A ca l'Esparter, però, també s'hi venien productes d'altres artesans de la comarca i en els darrers anys procedents també d'altres parts del món.

L'origen de ca l'Esparter el trobem en la història de Pere Torrents i Farnell (1907-1993), procedent de Palau d'Anglesola (Pla d'Urgell, Lleida), i establert posteriorment a Manlleu on es va casar l'any 1931. Va ser aproximadament aleshores que crea la botiga que es converteix en ca l'Esparter al carrer del Pont, en aquell moment el principal eix comercial de Manlleu. A la seva mort, l'any 1993 el negoci l'hereta el seu fill Josep i poc a poc redueix l'activitat fins al seu tancament durant la dècada dels anys noranta del segle XX.

L'any 2012 Manlleu es va poder acomiadar definitivament de ca l'Esparter amb unes jornades de portes obertes prèvies al seu tancament i desmantellament definitiu.

L'EXPOSICIÓ

L'exposició que es va poder veure al Museu del Ter, inaugurada el 7 de juny

de 2017, va permetre posar en valor la tasca de recuperació duta a terme pels alumnes de l'Institut del Ter i donar a conèixer una part petita però molt significativa del patrimoni de Manlleu. S'hi va explicar la tasca realitzada pels alumnes i es van exposar els objectes recuperats, entre els quals un pelacanyes, una carda, una mossa, una cisalla, etc. Es va fer també una mostra de les fibres naturals que es podien trobar a ca l'Esparter, així com d'alguns dels objectes que es venien a la botiga: escombres, encanyissats, espartenyas, cordills, cadires, cabassos, cistells, etc. El dia de la inauguració vam comptar amb una demostració de l'ofici d'esparter a càrrec de l'artesà Francisco Ureña, que també ens va cedir algun dels objectes d'espart elaborats per ell per completar l'exposició.

La mostra es completava amb dos audiovisuals. En un d'ells l'artesà Joan Farré explicava el procés de treball de les fibres naturals. El segon, realitzat per Valerie Diemunsch, era un audiovisual produït amb motiu del tancament i desmantellament definitiu, l'any 2012, de ca l'Esparter, al carrer del Pont n° 30 de Manlleu.